HE 29/2019 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2020

Eduskunnan liikennejaosto 24.10.2019

Joukkoliikenne; mm. ilmastoperusteisen tasokorotuksen käyttö ja riittävyys, joukkoliikenteen kehittämiskohteet ja kipupisteet

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ

Joukkoliikenteen järjestäminen Suomessa

- Joukkoliikennepalvelut Suomessa ovat lähtökohtaisesti markkinaehtoisia tai EU:n palvelusopimusasetuksen (PSA) mukaisesti hankittuja.
  - Rautatieliikennettä koskevissa asioissa LVM sekä omalla toimivalta-alueellaan HSL -kuntayhtymä ovat toimivaltaisia viranomaisia.
  - Kaupunkien väliset linja-autoyhteydet ovat pääosin markkinaehtoisia.
  - Paikallis- ja maaseutuliikenne on useimmiten toimivaltaisten viranomaisten kilpailuttamaa liikennettä. Tieliikenteen toimivaltaisia viranomaisia ovat 9 ELY-keskusta ja 26 kunnallista tai seudullista viranomaista.
- Joukkoliikenteen järjestämisen ja rahoituksen sääntely
  - EU asetus 370/2007 (PSA).
  - 320/2017 Laki liikenteen palveluista:
    - 4 luku - liikennepalvelujen julkinen tuki
  - Valtioneuvoston asetus liikenteen palvelujen valtionavustuksista 27.6.2018/509.
  - Liikenteen palveluihin osoitetun tuen myöntämisestä päättää käyttötarkoituksesta riippuen yleensä Traficom ja jossain tapauksissa LVM (junaliikenne).
- Kestävän liikkumisen edistäminen edellyttää myös sitä, että käyttäjien saatavilla on palveluita, jotka ovat käyttökokemukseltaan kilpailukykyisiä yksityisautoilun kanssa. Liikennepalvelulaissa säädetty tietorajapintojen avaamisvaatimus tähtää osaltaan siihen, että käyttäjille voidaan tarjota sujuvia matkaketjuja ovelta ovelle.

Talousarvioesitys 2020

31.20.55.		**Julkisen henkilöliikenteen palvelujen ostot ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)**		**108 474 000**
		Alueellisen ja paikallisen liikenteen ostot ja kehittäminen (ELY-liikenne)	32 329 000	
		Junaliikenteen ostot	32 170 000	
		Merenkurkun liikenne	250 000	
		Lentoliikenteen palvelujen osto	1 000 000	
		Suurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetuki (HSL, Tampere, Turku, Oulu)	13 250 000	
		Keskisuurten kaupunkiseutujen julkisen henkilöliikenteen tuki (10 kpl. Kaupunkiseutuja)	8 125 000	
		Kehittämishankkeet	750 000	
		Liikkumisen ohjaus	600 000	
		Ilmastoperusteiset toimenpiteet*	20 000 000	

*Käyttökohteista ei ole vielä päätöksiä

Joukkoliikenteen ilmastoperusteinen 20 miljoonan euron vuosittainen lisäraha

- Hallitusohjelman mukainen joukkoliikenteen tuen ilmastoperusteinen 20 miljoonan euron tasokorotus sisältyy hallituksen vuoden 2020 valtion talousarvioesitykseen sellaisenaan.
- Vaihtoehtoja ilmastoperusteisiksi toimenpiteiksi voisivat esimerkiksi olla:
  - joukkoliikennekaluston ympäristöystävällisyyden parantaminen,
  - nykyisen joukkoliikennekapasiteetin käytön tehostaminen ja
  - uusien käyttäjien houkutteleminen joukkoliikennepalvelujen kehittämisellä ja lisäämisellä.
- Yksi vaihtoehto on, että toimivaltaiset viranomaiset voisivat esittää toimenpide-ehdotuksia joukkoliikenteen ilmastovaikutusten pienentämiseksi.
- Tuen kohdistamisessa on huomioitava alueellinen potentiaali ilmastovaikutusten saamiselle ja tehokkaimmat toimenpiteet tulisi valita kunkin alueen erityispiirteet huomioiden.
- Suurimmat ilmastovaikutukset saavutetaan siellä, missä joukkoliikenteen kysyntäpotentiaali on suurin (eniten mahdollista kulkumuotosiirtymää autoilusta joukkoliikenteeseen).